VERICA TRSTENJAK
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA

Az ismertetés napja: 2009. szeptember 8. [1]

Tartalomjegyzék

I – Bevezetés . . . . . I - 11309

II – Jogi háttér . . . . . I - 11309

A – Közösségi jog . . . . . I - 11309

B – Nemzeti jog . . . . . I - 11310

III – A tényállás és az előzetes döntéshozatal iránti kérelem . . . . . I - 11311

A – A tényállás . . . . . I - 11311

B – Az előzetes döntéshozatal iránti első kérelem és az O'Byrne-ügyben hozott ítélet I - 11312

C – A House of Lords előzetes döntéshozatal iránti kérelme . . . . . I - 11313

IV – A Bíróság előtti eljárás . . . . . I - 11314

V – A felek érvei . . . . . I - 11314

VI – A jogkérdésről . . . . . I - 11315

A – Az előzetes döntéshozatal iránti első kérelem és az O'Byrne-ügyben hozott ítélet I - 11316

1. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés: valamely termék forgalomba hozatalának időpontja . . . . . I - 11316

2. A Bíróság előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre adott válaszának elemzése . . . . . I - 11316

a) A gyártó 85/374 irányelv 3. cikke szerinti többlépcsős fogalma . . . . . I - 11317

b) A 85/374 irányelv 11. cikke szerinti elévülési idő kezdőpontja a gyártó fogalmának funkcionális értelmezése fényében . . . . . I - 11319

1 – Eredeti nyelv: német.

3. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második és harmadik kérdés: egy gyártó bevonása egy folyamatban lévő eljárásba az alperes perből való elbocsátása és helyette egy másik alperes megidézése útján . . . . . I - 11323

4. A Bíróság előzetes döntéshozatalra előterjesztett második és harmadik kérdésre adott válaszának elemzése . . . . . I - 11324

B – A House of Lords előzetes döntéshozatal iránti kérelme . . . . . I - 11325

1. Bevezetés . . . . . I - 11325

2. A gyártó terhére történő perbe vonás lehetőségének a hiánya a 85/374 irányelv 11. cikke szerinti elévülési idő lejártát követően . . . . . I - 11326

3. A House of Lords előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésében foglalt előfeltételezések elemzése és azoknak a 85/374 irányelv alkalmazására gyakorolt következményei . . . . . I - 11330

a) A 85/374 irányelv 11. cikke szerinti elévülés és az alperes perből való elbocsátása és helyette egy másik alperes megidézése ezen elévülési idő lejártát megelőzően . . . . . I - 11330

i. A 85/374 irányelv 11. cikke szerinti elévülési idő az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló helyzetben . . . . . I - 11330

ii. Az alperes perből való elbocsátása és helyette a gyártó megidézésének lehetősége a 85/374 irányelv 11. cikke szerinti elévülési idő lejártát megelőzően . . . . . I - 11332

b) Egy szállító 85/374 irányelv 3. cikke értelmében vett gyártóként minősítésének következményei . . . . . I - 11333

i. Egy szállítónak a 85/374 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének első fordulata, illetve (3) bekezdése értelmében vett gyártóként minősítése I - 11333

ii. Egy szállító 85/374 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének első fordulata, illetve (3) bekezdése értelmében vett gyártóként minősítésének következményei . . . . . I - 11335

4. Összegzés . . . . . I - 11338

VII – Végkövetkeztetések . . . . . I - 11338

I – Bevezetés

1. A House of Lords jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelme a hibás termékekért való felelősségre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló, 1985. július 25-i 85/374/EGK tanácsi irányelv [2] 11. cikkének értelmezésére irányul. A kérdést előterjesztő bíróság különösen arra vonatkozóan kér útmutatást a Bíróságtól, hogy egy termék gyártója bevonható-e, és ha igen, mely feltételek mellett vonható be alperesként egy olyan eljárásba a fél perből való elbocsátása és helyette a másik fél megidézése útján, amelyben a károsult az ezen irányelvből eredő igényét tévedésből a termék egyik szállítójával szemben érvényesítette, ha ezt az eljárást a 85/374 irányelv 11. cikkében előírt tízéves elévülési idő lejártát megelőzően indították, az alperes perből való elbocsátása és helyette másik alperes megidézése iránti kérelmet azonban csak e tízéves határidő lejártát követően terjesztették elő.

2. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem különlegességét az adja, hogy ezen előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést – még ha az másképpen volt is megfogalmazva – az ugyanezen ügyben elsőfokú bíróságként eljáró High Court of Justice (Anglia és Wales), Queen's Bench Division egyszer már a Bíróság elé terjesztette, és azt a Bíróság az O'Byrne-ügyben 2006. február 9-én hozott ítéletével [3] már megválaszolta. Mivel a jelen ügyben másodfokú bíróságként eljáró House of Lords nincs tisztában a Bíróság által nyújtott megoldás pontos terjedelmével, e kérdést terjesztette a Bíróság elé újbóli előzetes döntéshozatalra.

II – Jogi háttér

A – *Közösségi jog*

3. A 85/374 irányelv 1. cikke előírja, hogy „[a] termék gyártója felel a termék hibája által okozott kárért".

4. A 85/374 irányelv 3. cikke értelmében:

„(1) A »gyártó« a végtermék, az alapanyag, a résztermék előállítója, valamint az, aki önmagát a termék gyártójaként adja meg nevének, védjegyének vagy egyéb megkülönböztető jelzésének a terméken történő feltüntetésével.

[…]

2 – HL L 210., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 257. o.

3 – A C-127/04. sz. O'Byrne-ügyben 2006. február 9-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-1313. o.).

(3) Ha a termék gyártója nem állapítható meg, a termék minden szállítója gyártónak tekintendő, kivéve, ha ésszerű időn belül tájékoztatja a károsultat a gyártónak vagy annak a személyéről, akinek a terméket szállította [helyesen: annak a személyéről, aki a terméket szállította neki]. Ugyanez vonatkozik az importált termékekre, ha ezek tekintetében a (2) bekezdés szerinti importőr nem állapítható meg, abban az esetben is, ha a gyártó neve fel van tüntetve."

5. A 85/374 irányelv 11. cikke a következőkről rendelkezik:

„A tagállamok jogszabályaikban előírják, hogy a károsultnak az ezen irányelvből eredő igénye attól az időponttól számított 10 év elteltével, amelyen [helyesen: amikor] a gyártó a kárt okozó terméket forgalomba hozta, elévül, kivéve, ha a károsult időközben bírósági eljárást indított a gyártó ellen."

B – *Nemzeti jog*

6. A 85/374 irányelvet az Egyesült Királyságban a fogyasztóvédelemre vonatkozó 1987. évi törvény (Consumer Protection Act 1987) első része ültette át, amely 1988. március 1-jén lépett hatályba.

7. E törvény ezenkívül a 11A. szakasszal egészítette ki az elévülésről szóló 1980. évi törvényt (Limitation Act 1980), amelynek (3) bekezdése szerint:

„Az e szakasz hatálya alá tartozó igények az […] adott időponttól számított tízéves határidőn túl nem érvényesíthetők; jelen bekezdés alapján a keresetindítási jog a tízéves határidő lejártával megszűnik, függetlenül attól, hogy keletkezett-e ilyen jog, vagy hogy a jelen törvény következő rendelkezései szerinti határidő megkezdődött-e."

8. Az elévülésről szóló 1980. évi törvény 35. szakasza értelmében egy folyamatban lévő eljárás keretében főszabály szerint tilos az elévülési idő lejártát követően az alperest a perből elbocsátani, és helyette egy másikat megidézni. Eljárásjogi rendelkezések kivételesen lehetővé tehetik a bíróságok számára, hogy ilyen perbe vonáshoz az elévülési idő lejártát követően járuljanak hozzá.

9. A polgári perrendtartás (Civil Procedure Rules) Rule 19.5. szabálya (3) bekezdésének a) pontja az elévülési idő lejártát követő perbe vonás ilyen lehetőségét szabályozza a nem megfelelő személy elleni téves keresetindítás esetén. A nemzeti bíróságokat e rendelkezés alkalmazása tekintetében széleskörű mérlegelési jog illeti meg. Ennek gyakorlása során számításba veszik azt a körülményt, hogy az alperes elveszíti az elévülés mentesítő hatását, így az alperes perből való elbocsátása

és helyette egy másik alperes megidézése iránti kérelemnek valamennyi tényállási elem teljesülése esetén is csak akkor adnak helyt, ha ez az ügy körülményeire tekintettel méltányos.

III – A tényállás és az előzetes döntéshozatal iránti kérelem

A – *A tényállás*

10. Az alapeljárásban ellenérdekű félt gyermekként egy egyesült királyságbeli orvosi rendelőben HIB oltóanyaggal oltották be, amelynek gyártója a francia Pasteur Mérieux Sérums et Vaccins SA volt, amely a nevét később Aventis Pasteur SA-ra (a továbbiakban: APSA) változtatta. Az oltóanyagot az Egyesült Királyságban a Mérieux UK Limited nevű angol társaság, az APSA 100%-os leányvállalata, forgalmazta. Az APSA 1994-ben közös vállalatot alapított a Merck Inc. nevű társasággal. A Mérieux UK Limited e közös vállalat leányvállalatává vált, a nevét pedig később Aventis Pasteur MSD-re (a továbbiakban: APMSD) változtatta.

11. Az ellenérdekű félnek beadott oltóanyag egy nagyobb mennyiségű – az APSA által az APMSD-nek 1992. szeptember 18-án küldött – HIB oltóanyag-szállítmány része volt. Az APMSD 1992. szeptember 22-én kapta meg e készletet, és az APSA által kiállított számlát szabályosan kifizette.

12. Később (ismeretlen időpontban, de valószínűsíthetően 1992 szeptemberének végén vagy 1992 októberének elején) az APMSD a fent körülírt oltóanyag-szállítmánynak az ellenérdekű félnek beadott oltóanyagot is tartalmazó részét eladta a Department of Health-nek (egészségügyi minisztérium), és a minisztérium által kijelölt kórházba szállította, mely kórház az oltóanyagot később abba az orvosi rendelőbe juttatta el, amelyben az ellenérdekű felet 1992. november 3-án beoltották.

13. Az oltást követően az ellenérdekű fél súlyos agykárosodást szenvedett. Az ellenérdekű fél álláspontja szerint a károsodást a hibás oltóanyag okozta.

14. Az ellenérdekű fél 2000. november 2-án az APMSD ellen nyújtott be keresetet. A kereset 2001. augusztus 1-jén kézbesített indokolásában az ellenérdekű fél azt állította, hogy az oltóanyagot az APMSD gyártotta, és az hibás volt. 2001. november 29-én kézbesített ellenkérelmében az APMSD

kiemelte, hogy ő csupán forgalmazta az ellenérdekű félnek beadott oltóanyagot. 2002. április 17-én az APMSD egy erre vonatkozó felhívásra adott válaszában gyártóként a Pasteur Mérieux Serums et Vaccins SA-t jelölte meg.

15. 2002. október 16-án az ellenérdekű fél kártérítés iránt külön pert indított az APSA ellen, azt állítva, hogy az APSA az oltóanyag gyártója. Ebben a második eljárásban az APSA vállalta, hogy ő az oltóanyag gyártója, azonban arra hivatkozott, hogy a vele szemben érvényesített igény elévült. Előadta, hogy a terméket 1992. szeptember 18-án hozta forgalomba azáltal, hogy leszállította az APMSD-nek, amely azt szeptember 22-én átvette. Az elévülésről szóló 1980. évi törvény 11A. szakaszának (3) bekezdése szerinti tízéves elévülési idő ennélfogva legkésőbb 2002. szeptember 22-én lejárt.

16. Az APSA elleni új eljárás megindításán felül az ellenérdekű fél 2003. március 10-én kérelmezte annak elrendelését, hogy az APMSD ellen indított első eljárásban ez utóbbi perből való elbocsátása mellett az APSA-t idézzék meg alperesként. Az ellenérdekű fél e kérelem indokolásaként azt adta elő, hogy az első kereset 2000 novemberében történt benyújtásakor tévesen azt hitte, hogy az APMSD volt az oltóanyag gyártója. Az alperes perből való elbocsátása és helyette egy másik alperes megidézése iránti kérelemmel szemben az APSA azzal érvelt, hogy a nemzeti jog – amennyiben megengedi a tízéves határidő eltelte utáni perbe vonást – összeegyeztethetetlen a 85/374 irányelv 11. cikkével. Az ellenérdekű fél ezt vitatja.

B – *Az előzetes döntéshozatal iránti első kérelem és az O'Byrne-ügyben hozott ítélet*

17. Ilyen körülmények között a High Court of Justice (Anglia & Wales), Queen's Bench Division, az akkoriban előtte folyamatban lévő első eljárás felfüggesztéséről határozott, és előzetes döntéshozatal céljából három kérdést terjesztett a Bíróság elé. A High Court of Justice különösen arra vonatkozóan kért útmutatást, hogy az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló helyzetben mely időpontban minősül valamely termék – a 85/374 irányelv 11. cikke értelmében véve – forgalomba hozottnak (az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés), hogy egy tévedésből nem a terméket gyártó vállalkozás ellen indított eljárás a 11. cikk értelmében „a gyártó ellen indított bírósági eljárásnak" minősíthető-e (az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés), és hogy a 11. cikk e körülmények mellett megengedi-e a korábbi alperes elbocsátása mellett a gyártó – bíróság által engedélyezett – megidézését, ha a releváns eljárást a tízéves határidő lejárta előtt indították, a perbe vonást azonban csak e határidő lejártát követően kérték (az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdés).

18. A Bíróság e kérdésekre válaszolva az O'Byrne-ügyben hozott ítéletben a következőképpen határozott:

„1) A hibás termékekért való felelősségre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló, 1985. július 25-i 85/374/EGK tanácsi irányelv 11. cikkét úgy kell

értelmezni, miszerint egy terméket akkor hoznak forgalomba, amikor kikerül a gyártó által végzett gyártási folyamatból, és forgalmazási folyamatba kerül, amelynek során a vásárlóközönség számára felhasználás vagy fogyasztás céljára kínálják.

2) Ha a termék gyártójának vélt társaság ellen tévesen indítanak keresetet, miközben a terméket valójában másik társaság gyártotta, főszabály szerint a nemzeti jognak kell megállapítania, milyen feltételek mellett lehet ilyen eljárásban valamelyik felet a perből elbocsátani, és helyette másikat megidézni. Annak megállapításakor, hogy a korábbi fél elbocsátása mellett milyen feltételekkel idézhető meg másik fél, a nemzeti bíróságnak biztosítania kell a 85/374 irányelv – 1. és 3. cikkében megállapított – személyi hatályának érvényesülését."

C – *A House of Lords előzetes döntéshozatal iránti kérelme*

19. Az O'Byrne-ügyben hozott ítéletet követően a High Court of Justice (Anglia & Wales), Queen's Bench Division, 2006. október 20-án azzal az indokolással adott helyt az ellenérdekű félnek az alperes perből való elbocsátása és helyette egy másik alperes megidézése iránti kérelmének, hogy az APMSD-t tévedésből jelölték meg az APSA helyett alperesként. Az APSA fellebbezést nyújtott be a Court of Appealhez, amely azt 2007. október 9-én elutasította. A House of Lords engedélyezte, hogy az APSA fellebbezzen.

20. E fellebbezés keretében a House of Lordsnak arról kell határoznia, hogy összeegyeztethető-e a 85/374 irányelvvel, ha egy tagállam jogszabályai az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló helyzetben megengedik a korábbi alperes elbocsátása mellett a valódi gyártó megidézését. E kérdést az előzetes döntéshozatal iránti első kérelem előzetes döntéshozatalra előterjesztett második és harmadik kérdésével már a Bíróság elé terjesztették, és azt a Bíróság az O'Byrne-ügyben hozott ítéletében már megválaszolta. A Bíróság által nyújtott megoldás pontos terjedelmének meghatározása során azonban a House of Lords súlyos értelmezési nehézségekkel találta magát szemben.

21. E körülmények között a House of Lords úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és az alábbi kérdést terjeszti újbóli előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé:

„Összhangban van-e az európai termékfelelősségi irányelvvel az olyan tagállami szabályozás, amely megengedi, hogy az alperest az irányelv alapján indított perből elbocsássák, és helyette – az irányelv 11. cikke által az igényérvényesítésre biztosított tízéves

elévülési idő eltelte után – másikat idézzenek meg, ha az eljárást a tízéves elévülési időn belül kizárólag olyan alperes ellen indították meg, aki nem tartozik az irányelv 3. cikkének hatálya alá?"

IV – A Bíróság előtti eljárás

22. A 2008. június 11-i előzetes döntéshozatal iránti kérelem 2008. augusztus 5-én érkezett a Bírósághoz. Az írásbeli szakaszban az alapeljárásban ellenérdekű fél és az alapeljárásban fellebbező fél, valamint a Bizottság terjesztettek elő észrevételeket. A 2009. június 30-i tárgyaláson az alapeljárásban ellenérdekű fél és az alapeljárásban fellebbező fél képviselői, valamint a Bizottság képviselője foglaltak szóban állást.

V – A felek érvei

23. Az APSA utal arra, hogy a 85/374 irányelv az érdekek sokrétű mérlegelésén nyugszik. A gyártó objektív felelősségének ellensúlyaként az irányelv a gyártó javára néhány kimentési okot, valamint egyéb védelmi mechanizmusokat is szabályoz. Ezzel összefüggésben a 11. cikk rögzíti, hogy a fogyasztó irányelvből eredő igénye mindenképpen elévül attól az időponttól számított 10 év elteltével, amikor a gyártó a terméket forgalomba hozta. Ezen elévülés megszakításának egyetlen módja a 3. cikk értelmében vett gyártó elleni keresetindítás. Mivel a 85/374 irányelv célja az általa szabályozott kérdések teljes körű összehangolása, a gyártó fogalmának 3. cikk szerinti meghatározása kimerítő. Tekintettel arra a tényre, hogy az APMSD nem minősül a 3. cikk értelmében vett gyártónak, az APMSD ellen indított eljárás a tízéves elévülési időt nem szakította meg. A károsult igénye következésképpen 10 év elteltével elévült, így kizárt, hogy ezt az igényt a jövőben akár az APMSD-vel mint eredeti alperessel, akár az APSA-val mint új alperessel szemben keresettel érvényesítse.

24. Az alapügyben ellenérdekű fél álláspontja szerint a 85/374 irányelvvel nem ellentétes az olyan nemzeti eljárásjogi szabályozás, amelynek értelmében egy termék szállítója, akit a 11. cikkben előírt tízéves elévülési idő lejárta előtt perbe fogtak, rendkívüli körülmények esetén az alperes perből való elbocsátása és helyette egy másik alperes megidézése útján akkor is felváltható a termék gyártójával, ha a perbe vonás iránti kérelmet csak a tízéves elévülési idő lejártát követően terjesztik elő. Egy ilyen szabályozást különösen akkor kell az irányelvvel összhangban állónak tekinteni, ha a korábbi fél elbocsátása mellett a másik fél megidézésének feltétele, hogy a felperes az igényét *ab initio* egy gyártóval szemben kívánta érvényesíteni, és a nemzeti bíróságok a perbe vonás iránti kérelmet elutasíthatnák,

ha a perbe vont alperes a tízéves elévülési idő lejárta előtt nem szerzett tudomást a felperes azon szándékáról, hogy igényét egy gyártóval szemben érvényesítse.

25. A Bizottság álláspontja szerint a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vonatkozóan kér útmutatást, hogy az alaptényállás szempontjából összeegyeztethető-e a nemzeti jog alapján megengedett perbe vonás a 85/374 irányelvvel, ha a károsult az igényét a tízéves elévülési idő lejártát megelőzően tévedésből nem az irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett gyártóval, hanem sokkal inkább az irányelv 3. cikkének (3) bekezdése értelmében gyártónak tekintendő szállítóval szemben érvényesítette, és az alperes perből való elbocsátása és helyette egy másik alperes megidézése iránti kérelmet csak e 10 év elteltével terjesztette elő. Erre a kérdésre igenlő választ kell adni.

VI – A jogkérdésről

26. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelemben a kérdést előterjesztő bíróság az ugyanabban az ügyben elsőfokú bíróságként eljáró High Court of Justice (Anglia és Wales), Queen's Bench Division által már előterjesztett és a Bíróság által az O'Byrne-ügyben hozott ítélettel [4] már megválaszolt kérdést terjesztett a Bíróság elé.

4 – A 3. lábjegyzetben hivatkozott ítélet.

27. Jóllehet az O'Byrne-ügyben hozott első ítélettel a Bíróság nem csak a kérdést előterjesztő bíróságra, hanem az ugyanabban az ügyben dönteni hivatott valamennyi bíróságra nézve kötelező erejű jogerős döntést hozott, ugyanazon kérdés ugyanazon ügyben történő másodszori előterjesztése megengedett. [5] Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint egy ilyen előzetes döntéshozatal iránti újbóli kérelem különösen abban az esetben lehet igazolt, amikor a nemzeti bíróság az ítélettel kapcsolatban értelmezési vagy alkalmazási nehézségekkel találja magát szemben, amikor a Bíróságnak új jogkérdést vet fel, vagy amikor olyan új értelmezési elemeket terjeszt elé, amelyek alapján a Bíróság eltérő választ adhat egy már által eldöntött kérdésre. [6] E tekintetben főszabály szerint a nemzeti bíróság feladata annak megítélése, hogy a már meghozott előzetes döntés számára kellően hasznos választ adott-e, vagy új előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztését tartja-e szükségesnek. [7]

28. E körülményekre tekintettel a továbbiakban elsőként az O'Byrne-ügyben hozott ítéletet elemzem. Ezen elemzést fogom az újbóli előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre javasolt válaszom ezt követő kidolgozása során alapul venni.

5 – Rengeling, H.-W./Middeke, A./Gellermann, M., *Handbuch des Rechtsschutzes in der Europäischen Union*, München, 2003., 10. §, 87. pont.

6 – A 14/86. sz. Pretura di Salò ügyben 1987. június 11-én hozott ítélet (EBHT 1987., 2545. o.) 12. pontja és a 69/85. sz. Wünsche-ügyben 1986. március 5-én hozott végzés (EBHT 1986., 947. o.) 15. pontja.

7 – Lásd e tekintetben Dauses, A., „P – Gerichtsbarkeit der EU", in: *Handbuch des EU-Wirtschaftsrechts* (kiadta Dauses, M.), P. II, 224. pont (EL 23).

A – *Az előzetes döntéshozatal iránti első kérelem és az O'Byrne-ügyben hozott ítélet*

1. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés: valamely termék forgalomba hozatalának időpontja

29. Az O'Byrne-ügyben hozott ítéletben a Bíróságnak elsőként arról a kérdésről kellett határoznia, hogy ha valamely terméket a gyártó társaság a forgalmazó leányvállalatára ruház át, amely azt harmadik személynek eladja, vajon úgy kell-e értelmezni a 85/374 irányelv 11. cikkét, hogy a termék forgalomba hozatala akkor valósul meg, amikor a gyártó társaság átruházza a terméket a leányvállalatra, vagy akkor, amikor ez utóbbi harmadik személyre ruházza át a terméket.

30. Ezen előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés megválaszolása során a Bíróság kiemelte, hogy a 85/374 irányelv 11. cikkében foglalt – a károsult igényét időben korlátozó – szabályozás semleges jellegű. Ennélfogva a károsult keresetindítása időbeli korlátozásának objektív feltételeknek kell megfelelnie. [8]

31. A Bíróság ezt követően felállította az elvet, amely szerint valamely terméket akkor lehet az irányelv 11. cikke értelmében forgalomba hozottnak tekinteni, ha kikerült a gyártó által végzett gyártási folyamatból, és forgalmazási folyamatba került, amelynek során a vásárlóközönség számára felhasználás vagy fogyasztás céljára kínálják. Főszabály szerint nincsen jelentősége e tekintetben annak, hogy a terméket a gyártó közvetlenül a felhasználónak vagy a fogyasztónak adja el, vagy az eladás az értékesítési lánc egy vagy több szereplőjén keresztül valósul meg. [9]

32. Ha azonban egy gyártó és egy szállító közötti kapcsolat olyan szoros, hogy ez utóbbi valójában a gyártási folyamathoz tartozik, e szállító is a gyártónak az irányelv 11. cikke szerinti fogalma alá tartozik, és a termék forgalomba hozatala nem valósul meg az e szállítónak történő puszta átadással. Annak megítélése, hogy ennyire szoros kapcsolat áll-e fenn, a nemzeti bíróság feladata. [10]

2. A Bíróság előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre adott válaszának elemzése

33. A Bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre válaszolva lényegében megállapította, hogy valamely termék forgalomba hozatala főszabály szerint akkor valósul meg, amikor a gyártó azt egy szállítóra ruházza át. Ha azonban a gyártó és egy szállító olyan szorosan kötődnek egymáshoz, hogy a szállítót valójában a gyártási folyamat résztvevőjének kell tekinteni, akkor e szállítót

8 – A 3. lábjegyzetben hivatkozott O'Byrne-ügyben hozott ítélet 26. pontja.

9 – Uo., 27. és azt követő pontok.

10 – Uo., 29. és azt követő pontok.

is a 85/374 irányelv 7. és 11. cikke szerinti gyártónak kell minősíteni. Ilyen esetben a termék forgalomba hozatala csak akkor valósul meg, amikor a gyártónak minősítendő szállító a terméket harmadik személyre ruházta át.

34. Mivel a gyártónak az irányelv 7. és 11. cikkében használt fogalma a gyártó fogalmának 3. cikkben foglalt jogi meghatározására utal, a Bíróság az O'Byrne-ügyben hozott ítéletben lényegében a gyártó 3. cikk szerinti fogalmának funkcionális értelmezése mellett határozott. E funkcionális értelmezés pontos terjedelmének és jelentésének meghatározása érdekében elsőként a gyártók különböző – 3. cikk szerinti – csoportjait mutatom be, majd tisztázom, hogy a Bíróság e tekintetben a gyártók mely csoportjára utalt. Ezt követően megvilágítom, hogy e funkcionális értelmezés miként illeszkedik a 85/374 irányelvben foglalt elévülési szabály keretébe.

a) A gyártó 85/374 irányelv 3. cikke szerinti többlépcsős fogalma

35. A 85/374 irányelv személyi hatályának meghatározása tekintetében az irányelv alkotója a gyártó összetett, többlépcsős fogalmából indult ki, amelyet a 3. cikk részletez, és amely a gyártók négy különböző csoportját öleli fel:

(1) a *stricto sensu* gyártó a végtermék, az alapanyag, a résztermék előállítója (a 3. cikk (1) bekezdésének első fordulata);

(2) a kvázi gyártó, aki önmagát a termék gyártójaként adja meg nevének, védjegyének vagy egyéb megkülönböztető jelzésének a terméken történő feltüntetésével (a 3. cikk (1) bekezdésének második fordulata);

(3) az importőr, aki üzleti tevékenysége körében értékesítés céljából terméket a Közösségbe importál (a 3. cikk (2) bekezdése);

(4) a szállító, aki a terméket forgalmazza, ha a gyártó – vagy importált termékek esetén az importőr – nem állapítható meg, és ésszerű időn belül nem ad tájékoztatást a gyártónak vagy annak a személyéről, aki a terméket szállította neki (a 3. cikk (3) bekezdése).

36. Azzal azonban, hogy a Bíróság az O'Byrne-ügyben hozott ítéletben kiemelte, hogy az értékesítési lánc formális részét képező jogalanyt a gyártási folyamatban való részvétele okán funkcionálisan gyártónak kell tekinteni, közvetve kétségtelenül a 3. cikk (1) bekezdésének első fordulata értelmében vett *stricto sensu* gyártók csoportjára utalt. Csak a *stricto sensu* gyártó végez egy termék gyártását szolgáló folyamatot, és van ennélfogva abban a helyzetben, hogy e folyamatot más jogalanyok bevonásával alakítsa.

37. A gyártó fogalmának az O'Byrne-ügyben hozott ítéletben alkalmazott funkcionális értelmezése ennélfogva a 85/374 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének első fordulata értelmében vett *stricto sensu* gyártók csoportjára vonatkozik. A gyártók egyéb csoportjait ellenben a gyártó fogalmának e funkcionális értelmezése nem érinti.

38. A nemzeti bíróság feladata eldönteni, hogy valamely termék szállítóját az egyes esetekben funkcionálisan a 85/374 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének első fordulata szerinti gyártónak kell-e tekinteni. Ezzel összefüggésben a Bíróság az O'Byrne-ügyben hozott ítéletben mindazonáltal már leszögezte,[11] hogy annak megítélése szempontjából, hogy a gyártó és egy szállító olyan szorosan kötődnek-e egymáshoz, hogy a szállítót valójában a gyártási folyamat résztvevőjének kell tekinteni, főszabály szerint nem bír jelentőséggel, hogy a gyártó és a szállító esetében külön jogalanyokról van-e szó, vagy sem. Éppily kevés jelentőséggel bír az, hogy a *stricto sensu* gyártó kiszámlázta-e a terméket az érintett jogalanynak, és hogy ez utóbbi ugyanúgy kifizette-e a vételárat, mint bármelyik vevő. Szintén lényegtelen, hogy ki mikor rendelkezik a termékek tulajdonjogával. Jelentősége van viszont annak a kérdésnek, hogy a vállalkozások eltérő termelési tevékenységet végeznek-e, vagy ellenkezőleg: az egyik – leányvállalatként működő – vállalkozás, csupán forgalmazza vagy raktározza az anyavállalat által gyártott terméket.

39. E kritériumokra tekintettel annak megítélése szempontjából, hogy valamely szállítóra egy terméknek a 85/374 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének első fordulata értelmében vett – funkcionális – gyártójaként tekinthetünk-e, az arra a kérdésre adott válasz a mérvadó, hogy a gyártó a terméknek a formálisan az értékesítési lánc részét képező szállító részére történő átadását követően *de facto* megőrizte-e az átruházott termék felett gyakorolt ellenőrzést.[12] Erre különösen akkor kerül sor, ha a szállító nem önálló módon határozza meg saját magatartását a piacon, hanem azokat az utasításokat követi, amelyeket az őt ellenőrző gyártó szabott meg a számára.

11 – Uo., 30. és azt követő pontok.

12 – Szintén ilyen értelemben Geelhoed főtanácsnok a 3. lábjegyzetben hivatkozott O'Byrne-ügyben ismertetett indítványának 43. pontjában, akinek álláspontja szerint a viszonyítási pont a termék feletti ellenőrzés gyakorlása, illetve az arról való lemondás. Lásd szintén Viney, G./Jourdain, P., *Les conditions de la responsabilité*, 3. kiadás, Párizs, 2006., 881. o.; Jourdain, P., „Responsabilité civile. Responsabilités spéciales. Produits défectueux", *RTD civ*. 2006., 331., 333. o.

40. A valamely termék tényleges ellenőrzésének átadására vonatkozó kérdést a nemzeti bíróságnak kell megválaszolnia a konkrét ügyre tekintettel és különös figyelemmel a gyártó által végzett gyártási és értékesítési folyamatra. Mindazonáltal nem szabad átsiklani afelett, hogy csoporton belüli ügyletek esetén egy termék átadása jellemzően nem jár az ellenőrzés elvesztésével, különösen ha a terméket a gyártó – miként az alapeljárásban – egy 100%-os leányvállalatra ruházza át.

41. Tehát, ha a gyártó a terméket az értékesítési lánchoz tartozó 100%-os leányvállalatnak adja tovább, vélelmezhető, hogy mindaddig, amíg e leányvállalat a terméket nem ruházza át egy csoporton kívüli jogalanyra, a termék feletti ellenőrzés a gyártónál marad. E vélelem megdönthető. A gazdasági valóság túlságosan sokrétű ahhoz, hogy a konkrét viszonyokra való figyelem nélkül lehessen kijelenteni azt, hogy egy gyártó nem veszíti el a termék felett gyakorolt tényleges ellenőrzést, ha e terméket egy csoporton belüli jogalanyra ruházza át. Az ellenőrzés elvesztésének ellenbizonyítékát azonban, ahogyan a termék csoporton belüli átadásának pontos időpontjára vonatkozó bizonyítékot is, a gyártónak kell szolgáltatnia, aki e tekintetben nem csupán a bizonyítási terhet, hanem a bizonyítás kockázatát is viseli. Az ellenbizonyítással szemben ezenfelül szigorú követelményeket kell támasztani annak elkerülése érdekében, hogy a gyártó ezzel összefüggésben eljárásjogi előnyre tegyen szert a fogyasztó számára átláthatatlan csoporton belüli viszonyokból.

42. Ha a gyártó nem szolgáltatja az ellenőrzés – csoporton belüli átadás keretében történő – elvesztésének ellenbizonyítékát, akkor a gyártó 100%-os leányvállalatának minősülő és tőle valamely terméket kapott szállítót az anyavállalattal együtt e termék 85/374 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének első fordulata szerinti gyártójának kell tekinteni.

b) A 85/374 irányelv 11. cikke szerinti elévülési idő kezdőpontja a gyártó fogalmának funkcionális értelmezése fényében

43. A gyártó 85/374 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének első fordulata szerinti fogalmának funkcionális értelmezése megfelelően tekintetbe veszi az irányelv által a fogyasztók és a gyártók érdekei között létrehozott egyensúlyt. Ez mindenekelőtt az irányelv 11. cikke szerinti elévülési idő kezdőpontjának meghatározásával összefüggésben mutatkozik meg, amelyre a High Court of Justice előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdése vonatkozott.

44. Elévülési jogi szempontból a 85/374 irányelv kettős időbeli korlátot szab a gyártó termékfelelősségével szemben.

45. Egyrészről a 10. cikk (1) bekezdése egy hároméves elévülési időt tartalmaz, amelyet attól a naptól kell számítani, amikor a károsult tudomást szerzett, vagy tudomást kellett volna szereznie a kárról, a hibáról és a gyártó személyéről. Habár ez a határidő viszonylag rövid, az a körülmény, hogy azt az igényt megalapozó központi tények ismertté válásának a napjától – vagy attól a naptól, amikor azoknak kellő gondosság mellett ismertté kellett volna válniuk – kell számítani, magában hordozza annak lehetőségét, hogy ezen elévülési idő csak a termékek első használatba vételét követő sok-sok év elteltével kezdődik majd. Ezenfelül a 10. cikk (2) bekezdése értelmében a tagállamoknak az elévülés felfüggesztésére vagy megszakítására vonatkozó rendelkezései ezen elévülési időre alkalmazhatók.

46. E „változó” hároméves elévülési idő mellett az irányelv 11. cikke egy „állandó” tízéves elévülési időt is előír, amelyet a termék forgalomba hozatalának időpontjától kell számítani, csak egy bírósági eljárásnak a gyártó elleni indításával szakítható meg, és a károsultnak az irányelvből eredő igénye elévülését eredményezi. [13]

47. Jóllehet a Bíróság az O’Byrne-ügyben hozott ítéletben a 85/374 irányelv tizedik preambulumbekezdésére utalva kiemelte, hogy e tízéves elévülési idő a szóban forgó felek érdekében jogbiztonságot teremt, és ekként semleges jellegű, véleményem szerint nem lehet átsiklani afelett, hogy a 11. cikk az irányelv általános összefüggésében semlegesítő hatást mindenekelőtt a gyártó javára fejt ki.

48. Amint azt Geelhoed főtanácsnok az O’Byrne-ügyben 2005. június 2-án ismertetett indítványában találóan kifejtette, [14]

13 – Mivel az irányelvből eredő igény a 11. cikk alapján 10 év elteltével elévül, e határidőt a jogelmélet általában nem elévülési, hanem inkább „jogvesztő” határidőnek tartja, amelyet a nemzeti jogi fogalmakat segítségül hívva többek között úgy írnak körül, mint „von Amtwegen zu beachtende Ausschlussfrist” (Graf von Westphalen, F., *Produkthaftungshandbuch*, 2. kötet, 2. kiadás, München, 1999., 79. §, 15. pont), „vervaltermijn” (Dommering-van Rongen, L., *Productaansprakelijkheid*, Amsterdam, 2000., 92. és azt követő oldalak), „délai d’extinction” (le Tourneau, Ph., *Droit de la responsabilité et des contrats*, 6. kiadás, Párizs, 2006., 8461. pont). A nemzeti jog számára kifejlesztett fogalmak ilyetén használata mindazonáltal magában hordozza annak veszélyét, hogy az e fogalmakban rejlő eljárásjogi elvek közvetetten meghonosodnak az irányelv 11. cikkének értelmezésében. Ezenfelül az irányelv tizedik preambulumbekezdése kifejezetten „a kártérítési igény elévülésének [egységes] határidej[ére]” utal. E körülmények között a Bíróság a 3. lábjegyzetben hivatkozott O’Byrne-ügyben hozott ítéletben és Geelhoed főtanácsnok az ezen ügyben ismertetett indítványában a 85/374 irányelv 11. cikke szerinti tízéves határidőt helyesen jellemezték elévülési időként, minek során e fogalmat közösségi jogi értelemben kell érteni.

14 – Geelhoed főtanácsnok 3. lábjegyzetben hivatkozott O’Byrne-ügyben ismertetett indítványának 29. pontja.

a 85/374 irányelv a fogyasztók érdekeinek védelme érdekében a gyártó objektív felelősségét állapítja meg – még ha lehetőséget is ad a kimentésre – abban az esetben, ha a károsodást a gyártó által gyártott termék hibája idézte elő. A gyártó felelősségének objektív felelősségként történő meghatározása közvetlenül a 85/374 irányelv második preambulumbekezdéséből következik, amelynek értelmében egyedül a gyártó objektív felelőssége jelenti a modern műszaki termelésből eredő kockázatok méltányos megosztása problémájának megfelelő megoldását. [15] Az objektív felelősségként történő minősítést támasztja alá az irányelv nyelvtani és rendszertani elemzése. Így a kártérítést megalapozó kárt következetesen a hibás termék által okozott kárként jellemzi, anélkül hogy ezzel összefüggésben a gyártó hanyag vagy kötelezettségszegő magatartását számításba venné. [16] E tekintetben a 85/374 irányelv 6. cikke szerint a fogyasztó általános elvárása, nem pedig a gyártó gondossági kötelezettsége érvényesül valamely termék hibás jellege megítélésének mércéjeként. [17]

49. A gyártó objektív felelőssége időben korlátozott, és a 85/374 irányelv 11. cikkének megfelelően legkésőbb a termék forgalomba hozatalától számított 10 év elteltével megszűnik. Ezt az „állandó" tízéves elévülési időt főként az a tény indokolja, hogy az objektív felelősség súlyosabb terhet jelent a gyártók számára, mint a szerződéses vagy a szerződésen kívül okozott károkért való

15 – Lásd e tekintetben Borghetti, J.-S., *La responsabilité du fait des produits. Etude de droit comparé*, Párizs, 2004., 434. pont, 432. és azt követő oldalak.

16 – Lásd Taschner, H. C., „Product liability: basic problems in comparative law perspective", in: *Product Liability in Comparative Perspective* (kiadó: Fairgrieve, D.), Cambridge, 2005., 155., 161. o., aki kiemeli, hogy a 85/374 irányelv 4. cikke tényállási szinten csak egy kárt, egy hibát és egy okozati összefüggést követel meg, minek tekintetében a gyártó magatartása irreleváns. A gyártó felelőssége ennélfogva nem „fault based", hanem „defect based".

17 – Mindazonáltal a gyártói felelősség jogdogmatikai minősítésének kérdése különösen élénk jogtudományi vitát váltott ki mindenekelőtt a német nyelvű jogirodalomban, minek során nem csak az objektív felelősségként való minősítésre, hanem a kockázati felelősségként, a hiba típusa szerint a vétkességen alapuló felelősség és az objektív felelősség különböző elemeinek kombinációjaként, vagy a kockázati felelősség és a hibás termékekért való objektív felelősség elegyeként való minősítésre is született javaslat (lásd Oechsler, J., in: Staudinger, *Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch*, 2. könyv, Berlin, 2002., Einl zum ProdHaftG, 27. pont). A gyártói felelősség jogi természetére vonatkozó kérdést a nemzeti jogrendek keretei között más jogrendekben is a legkülönbözőbb módokon válaszolják meg, többek között olyan fogalmak, mint a „responsabilité quasi objective", a „responsabilité mixte" (le Tourneau, Ph., 13. lábjegyzetben hivatkozott művének 8350. pontja) vagy a „responsabilité de plein droit" a francia jogelméletben, a „risicoaansprakelijkheid" (van Empel, M./Ritsema, H. A., Aansprakelijkheid voor producten, 2. kiadás, Deventer, 1992., 53. o.) és a „risicoaansprakelijkheid met schuldelementen" (Dommering-van Rongen, L., 13. lábjegyzetben hivatkozott művének 36. oldala) a holland jogelméletben, az „objectieve aansprakelijkheid met eerbiedigend karakter" a belga jogelméletben (Wuyts, D., „Productaansprakelijkheid: een Richtlijn voor (n) iets?", *TBBR* 2008., 3., 7. o.). E vitában mindazonáltal többnyire megfeledkeznek arról, hogy a 85/374 irányelvvel egy közösségi jogi felelősségi szabályozást vezettek be, amelyre a nemzeti jog számára kifejlesztett felelősségi fogalmak nem minden további nélkül alkalmazhatók. Mivel a 85/374 irányelv szövege, célja és rendszere szerint a vétkesség nem feltétele a felelősségnek, az abban szabályozott felelősséget közösségi jogilag objektív felelősségnek kell minősíteni (helyesen Taschner, H. C./Frietsch, E., *Produkthaftungsgesetz und EG-Produkthaftungsrichtlinie*, München, 1990., 2. kiadás, irányelv 1. cikk, 2. pont; szintén lásd v. Bar, C., *Gemeineuropäisches Deliktsrecht*, II. kötet, München, 1999., 391. pont, aki e felelősséget nagyon árnyaltan egy szigorú beszámítási rendszerre alapozott felelősségként jellemzi).

felelősség hagyományos rendszere. A technológiai fejlesztések elősegítése [18], a gyártók járulékos terheinek keretek között tartása és a felelősségből eredő kockázatokra kötendő biztosítások lehetővé tétele érdekében [19] az irányelv alkotója szükségesnek tartotta az objektív felelősség időbeli korlátozását és a gyártóknak ezzel összefüggésben egy állandó, közösségi szinten egységes határidő garantálását.

50. A 85/374 irányelv összrendszerében a gyártó felelősségének 11. cikkben szabályozott tízéves felső határára ennélfogva e termékfelelősség objektív jellegének ellensúlyaként kell tekinteni. Ebből közvetlenül következik, hogy ezen elévülési idő kezdőpontjának eltolása szükségszerűen kihat az irányelv által a fogyasztók és a gyártók érdekei között létrehozott egyensúlyra. Ha az elévülési idő későbbi időpontban kezdődik, nem csupán a fogyasztók védelmének szintje emelkedik, hanem a gyártó felelősségének kockázata is. Ha ellenben az elévülési idő korábbi időpontban kezdődik, csökken a fogyasztók védelmének szintje és – ezzel párhuzamosan – a gyártó felelősségének kockázata.

51. Az elévülési idő fogyasztók terhére történő indokolatlan megrövidítésének megakadályozása érdekében a Bíróság az O'Byrne-ügyben hozott ítéletben a „forgalomba hozatal" értelmezése során a határidő megkezdésére okot adó eseményként első helyen nem a terméknek a gyártó által egy másik jogalanyra történő tényleges átruházását, hanem a gyártó által végzett gyártási folyamatot és az ezzel összefüggésben gyakorolt ellenőrzést vette alapul. E tekintetben az, hogy a terméket formálisan az értékesítési lánchoz tartozó leányvállalatra ruházzák át, nem minősíthető a termék forgalomba hozatalaként, ha ezen átadás egy tisztán csoporton belüli ügyletet képvisel, anélkül hogy a gyártó ezáltal elveszítené a termék felett gyakorolt ellenőrzést.

52. A Bíróság ennélfogva a gyártó 85/374 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének első fordulata szerinti fogalmának funkcionális értelmezését vette igénybe azt elkerülendő, hogy az elévülési idő csoporton belüli ügyletek folytán annak ellenére kezdődjön meg, hogy a termék a gyártó ellenőrzése alól kikerült volna. Az ezzel ellentétes megoldás ugyanis azzal a következménnyel járt volna, hogy eszközt ad a gyártók kezébe ahhoz, hogy a tízéves elévülési időt a termékek csoporton

18 – Jóllehet a gyártó az irányelv 7. cikkének e) pontja alapján nem felelős, ha bizonyítja, hogy a termék forgalomba hozatalának időpontjában a hiba a tudomány és a technika akkori állása szerint nem volt felismerhető, a bizonyítási terhet és ennélfogva e mentő bizonyíték szolgáltatásának a kockázatát is ő viseli. E kimentési ok ennélfogva csak részben semlegesítheti a magában objektív termékfelelősséget rejtő fejlesztéskorlátozás kockázatát. E körülményekre tekintettel a 85/374 irányelv tizenegyedik preambulumbekezdése helyesen emeli ki, hogy a termékek az idő múlásával elavulnak, magasabb szintű biztonsági szabványokat fejlesztenek ki, és a tudomány és a technika is fejlődik, ezért méltánytalan lenne a gyártót korlátlan időre felelőssé tenni a termék hibájáért.

19 – A 85/374 irányelv 11. cikke szerinti tízéves elévülési idő bevezetésének fő indokaként a vonatkozó jogi irodalomban mindenekelőtt a termékfelelősségből eredő kockázat biztosíthatóságára utalnak; lásd Borghetti, J.-S., 15. lábjegyzetben hivatkozott művének 491. és azt követő oldala; van Wassenaer van Catwijck, A, *Productenaansprakelijkheid in Europees verband*, 2. kiadás, Zwolle, 1991., 104. o.; Kullmann, H. J., *Produkthaftungsgesetz*, 2. kiadás, Berlin, 1997., 149. o.

belüli raktározása és megőrzése útján jelentősen lerövidítsék, [20] ami másfelől az irányelv által a fogyasztók és a gyártók érdekei között létrehozott egyensúly megbolygatását eredményezné.

3. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második és harmadik kérdés: egy gyártó bevonása egy folyamatban lévő eljárásba az alperes perből való elbocsátása és helyette egy másik alperes megidézése útján

53. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második és harmadik kérdéssel, amelyekről a Bíróságnak az O'Byrne-ügyben hozott ítéletben előzetes döntéshozatal útján határoznia kellett, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra kívánt választ kapni, hogy a nemzeti jog felruházhatja-e a bíróságokat arra irányuló mérlegelési jogkörrel, hogy egy olyan eljárást, amelyet tévedésből nem a gyártó ellen indítottak, a 85/374 irányelv 11. cikke értelmében „a gyártó ellen indított bírósági eljárásnak" minősítsenek (az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés), és hogy a 11. cikk ezzel összefüggésben megenged-e egy olyan nemzeti szabályozást, amely alapján a gyártó – a fél perből való elbocsátása és helyette egy másik fél megidézése útján – alperesként bevonható egy olyan eljárásba, amelyet a tízéves határidő lejárta előtt tévedésből egy másik vállalakozás ellen indítottak, jóllehet a perbe vonás iránti kérelmet csak e határidő lejártát követően terjesztették elő, és e gyártó ellen a határidőn belül semmilyen más bírósági eljárást nem indítottak az érintett termékkel kapcsolatban (az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdés).

54. A Bíróság ezen – együtt vizsgált – előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések megválaszolása körében elsőként megállapította, hogy az irányelv nem rendelkezik az abban az esetben követendő eljárási rendről, amikor a károsult hibás termékért való felelősség megállapítása iránt indít eljárást, és téved a gyártó személyében. Ezért főszabály szerint a nemzeti eljárásjognak kell megállapítania, hogy ilyen eljárásban milyen feltételek mellett lehet valamelyik felet a perből elbocsátani, és helyette másikat megidézni. [21]

55. Ezt követően a Bíróság kiemelte, hogy az irányelv célja az általa szabályozott kérdések teljes körű összehangolása, és a felelősöknek az 1. és 3. cikkben meghatározott körét kimerítő felsorolásnak kell tekinteni. E szabályozás keretében kizárólag a 3. cikkben kimerítő jelleggel felsorolt esetekben tekinthetők más személyek gyártónak. [22]

56. E megfontolásokra tekintettel a Bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első és második kérdésre válaszolva arra az eredményre jutott, hogy az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló helyzetben főszabály szerint a nemzeti jognak kell megállapítania, milyen

20 – Szintén ebben az értelemben Geelhoed főtanácsnok 3. lábjegyzetben hivatkozott O'Byrne-ügyben ismertetett indítványának 48. és azt követő pontjai.

21 – A 3. lábjegyzetben hivatkozott O'Byrne-ügyben hozott ítélet 34. pontja.

22 – Uo., 35. és 37. pont.

feltételek mellett lehet valamelyik felet a perből elbocsátani, és helyette másikat megidézni. Annak megállapításakor, hogy a korábbi fél elbocsátása mellett milyen feltételekkel idézhető meg másik fél, a nemzeti bíróságnak biztosítania kell az irányelv – 1. és 3. cikkében megállapított – személyi hatályának érvényesülését. [23]

4. A Bíróság előzetes döntéshozatalra előterjesztett második és harmadik kérdésre adott válaszának elemzése

57. Az O'Byrne-ügyben hozott ítélet mélyreható elemzése arra az eredményre juttat, hogy a Bíróság által az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második és harmadik kérdésre adott válasz és különösen az a követelmény, hogy annak megállapításakor, hogy a korábbi fél elbocsátása mellett milyen feltételekkel idézhető meg másik fél, a nemzeti bíróságnak biztosítania kell a 85/374 irányelv személyi hatályának érvényesülését, két gyökeresen eltérő értelmezéssel közelíthető meg.

58. Először, az ítélet értelmezhető úgy, hogy a fél perből való elbocsátása és helyette egy másik fél megidézése – amely a nemzeti jog szerint érvényes – kielégítheti a 85/374 irányelv által támasztott követelményeket, ha a perbe vont alperesre kiterjed a 85/374 irányelv személyi hatálya, és az eljárást tévedésből – és ennélfogva jóhiszeműen –, de határidőn belül nem a gyártó ellen indították, még ha az alperes perből való elbocsátása és helyette egy másik alperes megidézése iránti kérelmet csak a tízéves elévülési idő lejártát követően terjesztették is elő. A High Court of Justice szemmel láthatóan ezt az értelmezést vette 2006. október 20-i határozatának alapjául, amellyel helyben hagyta az ellenérdekű félnek az alperes perből való elbocsátása és helyette egy másik alperes megidézése iránti kérelmét. Úgy tűnik, hogy a House of Lords is többségében ezen értelmezés felé hajlik.

59. Jóllehet ezen első értelmezés összeegyeztethető a rendelkező rész szövegével, az O'Byrne-ügyben hozott ítélet véleményem szerint több arra mutató jelet tartalmaz, hogy a Bíróság abban ellenkező eredményre jutott.

60. E második értelmezés mellett szól az O'Byrne-ügyben hozott ítélet átfogó elemzése, különös figyelemmel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második és harmadik kérdés Bíróság általi átfogalmazására. E két kérdést a Bíróság egyetlen kérdésbe foglalta össze, és azokra azt a választ adta, hogy főszabály szerint a nemzeti jognak kell megállapítania, milyen feltételek mellett lehet valamelyik felet a perből elbocsátani, és helyette másikat megidézni, annak megállapításakor azonban, hogy a korábbi fél elbocsátása mellett milyen feltételekkel idézhető meg egy másik fél, a nemzeti bíróság nem szélesítheti ki az irányelv személyi hatályát.

61. Ezzel a 85/374 irányelv személyi hatályának biztosítására vonatkozó kötelezettségre való utalással a Bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második

23 – Uo., 39. pont.

kérdésre válaszolva kizárta, hogy egy olyan eljárást, amelyet tévedésből nem a gyártó ellen indítottak, a 11. cikk értelmében „a gyártó ellen indított bírósági eljárásnak" minősítsenek, mert ennek révén a gyártó 3. cikk értelmében vett fogalmának körébe nem tartozó vállalkozást a 85/374 irányelv személyi hatályát figyelmen kívül hagyva gyártónak minősítenének.

62. Ez az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésre adott nemleges válasz azonos indokok alapján az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdésre adandó nemleges választ is magában foglalja. Mivel a tévedésből nem a gyártó ellen indított eljárás nem minősíthető „a gyártó ellen indított bírósági eljárásnak", az a 85/374 irányelv 11. cikkének értelmében nem szakítja meg az elévülést, és a valódi gyártóval szembeni igény – amennyiben nem indítottak ellene külön eljárást – elévül a tízéves elévülési idő elteltével. E körülményekre tekintettel kizárt, hogy a gyártót – a fél perből való elbocsátása és helyette egy másik fél megidézése útján – alperesként bevonják egy már folyamatban lévő eljárásba, amelyben a már elévült igényt egy másik vállalkozással szemben érvényesítették. Ellenkező esetben a nem a gyártó ellen indított bírósági eljárás *de facto* a valódi gyártó ellen indított eljárásnak minősülne, amit a Bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésre adott válaszában kizárt.

B – *A House of Lords előzetes döntéshozatal iránti kérelme*

1. Bevezetés

63. A House of Lords 2008. június 11-i előzetes döntéshozatal iránti kérelmével lényegében azon kérdés ismételt vizsgálatát kéri, hogy az alperes perből való elbocsátása és helyette egy másik alperes megidézése az alapeljárás körülményei között összeegyeztethető-e a 85/374 irányelvvel. Ezen előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés megfogalmazásakor a House of Lords abból a feltevésből indult ki, hogy az alapeljárásban eredetileg perbe fogott szállító, az APMSD, nem minősíthető a 85/374 irányelv 3. cikke értelmében vett gyártónak, és hogy az alperes perből való elbocsátása és helyette egy másik alperes megidézése iránti kérelmet csak az irányelv 11. cikke szerinti tízéves elévülési idő lejártát követően terjesztették elő.

64. Az APSA mindazonáltal előadta, hogy az alapeljárásban még nem végérvényesen tisztázott, hogy az APMSD-t a 85/374 irányelv 3. cikke értelmében vett gyártónak lehet-e minősíteni. Éppígy nincs eldöntve az, hogy az APSA elleni 2002. október 16-i keresetet az irányelv 11. cikke szerinti tízéves határidő lejárta előtt indították-e, vagy sem. Az iratokban foglalt információkra támaszkodva ezzel összefüggésben különösen a Bizottság hivatkozik arra, hogy az APMSD-t az irányelv 3. cikke értelmében vett gyártónak kell tekinteni, és hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést megfelelően át kell fogalmazni.

65. Bár a Bíróságnak nem feladata az alapügy tényállásának értékelése, de a tényállás sajátosságaira tekintettel megadhat a kérdéseket előterjesztő bíróság számára minden olyan hasznos iránymutatást, amely e bíróság számára megkönnyíti az alapügy megoldását.

66. E körülményekre tekintettel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést elsőként a House of Lords által választott megfogalmazásban fogom elemezni. Ezt követően a House of Lords által alapul vett előfeltételezéseket fogom megvizsgálni és azoknak az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés megválaszolására gyakorolt lehetséges következményeit taglalni.

2. A gyártó terhére történő perbe vonás lehetőségének a hiánya a 85/374 irányelv 11. cikke szerinti elévülési idő lejártát követően

67. A House of Lords előzetes döntéshozatal iránti kérelmére adandó válaszban tisztázandó központi kérdés az, hogy a nemzeti jog biztosíthatja-e, és ha igen, mely feltételek mellett biztosíthatja egy károsult számára annak lehetőségét, hogy a 85/374 irányelv 11. cikkében szabályozott elévülési idő lejártát követően a gyártót alperesként az elévülési idő lejárta előtt tévedésből egy szállító ellen indított eljárásba vonja, és ilyen módon az irányelvből eredő igényét a gyártóval szemben érvényesítse.

68. Véleményem szerint az alperes perből való elbocsátása és helyette a tízéves elévülési idő eltelte folytán a felelősség alól mentesült gyártó megidézése összeegyeztethetetlen a 85/374 irányelvvel.

69. Elsőként utalni kell arra, hogy a 85/374 irányelv célja az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek teljes körű harmonizációja. A tagállamoknak a hibás termékért való felelősség szabályozására rendelkezésére álló mérlegelési lehetőségét teljes mértékben maga a 85/374 irányelv szabályozza, ezért azt annak szövegéből, céljából és szerkezetéből kell levezetni. [24]

70. A Bíróság az állandó ítélkezési gyakorlatban szintén kimondta, hogy a 85/374 irányelv 13. cikke – amely szerint az említett irányelv nem érinti a károsultnak a szerződéses vagy szerződésen kívüli vagy egy, az ezen irányelvről szóló értesítés időpontjában fennálló különös felelősségi rendelkezések alapján fennálló igényét – nem értelmezhető úgy, hogy általa a tagállamoknak lehetőségük van fenntartani az említett irányelvben

24 – A C-285/08. sz. Moteurs Leroy Somer ügyben 2009. június 4-én hozott ítélet (EBHT 2009., I-4733. o.) 20. és azt követő pontjai; a C-402/03. sz., Skov és Bilka ügyben 2006. január 10-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-199. o.) 22. és azt követő pontjai; a C-52/00. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 2002. április 25-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-3827. o.) 16. és 24. pontja; a C-154/00. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 2002. április 25-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-3879. o.) 12. és 20. pontja és a C-183/00. sz. González Sánchez-ügyben 2002. április 25-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-3901. o.) 25. pontja.

előírttól eltérő, a hibás termékekért való általános felelősségi rendszert. [25]

71. E kritériumoknak megfelelően a 85/374 irányelv a gyártó objektív termékfelelősségének nem csak az alsó, hanem a felső korlátait is megszabja, [26] minek körében a 11. cikk szerinti elévülési szabály vitathatatlanul a felelősség felső időbeli korlátja meghatározásának tekintendő.

72. A 85/374 irányelv 11. cikkének a szöveg és a mondatok rendszertana alapján történő értelmezése ezzel összefüggésben félreérthetetlenül megmutatja, hogy a károsultnak az ezen irányelvből eredő, az érintett gyártóval szembeni igénye az e rendelkezésben előírt tízéves határidő elteltével teljesen elveszik. E rendelkezés különböző nyelvi változataiban az igény elvesztését többek között az alábbi fogalmakkal fejezik ki: „prenehajo", „erlöschen", „shall be extinguished", „s'éteignent", „se extinguirán", „si estinguono", „komen te vervallen". E rendelkezés szövege következésképpen nem nyújt alapot arra a feltételezésre, hogy az irányelvből eredő igény az elévülését követően bármely okból ismét feléledhetne.

73. Az értelmezés, amely szerint a 85/374 irányelv 11. cikke szerinti elévülési idő lejárta a károsult irányelvből eredő igényének visszavonhatatlan elvesztését eredményezi a mentesült gyártóhoz való viszony tekintetében, összhangban van ezenfelül a Bíróságnak az irányelv által kitűzött célokhoz fűződő ítélkezési gyakorlatával.

74. A 85/374 irányelv első preambulumbekezdésére hivatkozva a Bíróság az állandó ítélkezési gyakorlatban úgy ítéli meg, hogy ezen irányelvnek nem csupán az a célja, hogy kiküszöbölje a fogyasztók eltérő védelmi szintje közötti különbségeket, hanem az is, hogy biztosítsa a gazdasági szereplők torzításmentes versenyét és elősegítse az áruk szabad mozgását. [27]

75. E mellérendelt szabályozási célok hármasában a fogyasztóvédelmet a 85/374 irányelv

25 – A 24. lábjegyzetben hivatkozott Moteurs Leroy Somer-ügyben hozott ítélet 22. pontja; a 24. lábjegyzetben hivatkozott Skov és Bilka ügyben hozott ítélet 39. pontja; a 24. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben hozott ítélet 21. pontja; a 24. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben hozott ítélet 17. pontja és a 24. lábjegyzetben hivatkozott González Sánchez-ügyben hozott ítélet 30. pontja.

26 – A 85/374 irányelv mindazonáltal nem zárja ki a szerződéses vagy a szerződésen kívül okozott károkért való felelősség eltérő nemzeti szabályainak alkalmazását, ha azok jogalapja különböző. Lásd Magnus, U., „Die Produkthaftung des Zwischenhändlers vor dem EuGH", *GPR* 2006., 121., 123. o., aki ezzel összefüggésben találóan mutat rá arra, hogy az irányelvre nem a termékfelelősség teljes rendszerének szabályozásaként kell tekinteni, hanem abban csak e problémakör az objektív felelősség eszközét alkalmazó részleges – ennyiben azonban teljes körű harmonizációt célzó – szabályozását kell látni.

27 – A 24. lábjegyzetben hivatkozott Moteurs Leroy Somer-ügyben hozott ítélet 29. pontja; a 24. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben hozott ítélet 17. pontja; a 24. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben hozott ítélet 13. pontja és a 24. lábjegyzetben hivatkozott González Sánchez-ügyben hozott ítélet 26. pontja.

keretében – sok más fogyasztóvédelmi tárgyú irányelvvel ellentétben [28] – nem illeti meg elsőbbség a másik kettővel szemben. [29] A 85/374 irányelv célja a kockázatnak a károsult és a gyártó közötti méltányos megosztása, ami többek között a hetedik preambulumbekezdésben kifejezetten megerősítést nyert. [30]

76. E körülményekre tekintettel a Bíróság az állandó ítélkezési gyakorlatban úgy ítéli meg, hogy azok a fogyasztóvédelemről szóló nemzeti szabályozások, amelyek a 85/374 irányelvben foglalt előírásokon túlterjeszkednek, a teljes körű harmonizáció céljának fényében az irányelvvel ellentétesek. [31]

77. Amint azt már bemutattam, a 85/374 irányelv 11. cikke szerinti tízéves elévülés e tekintetben a gyártóknak az objektív felelősségük megszűnését eredményező állandó határidő garantálását célozza. Ez nem csak a gyártó járulékos terheit tartja keretek között, hanem egyúttal egyszerűbben biztosíthatóvá teszi a felelősségből eredő kockázatot is. [32]

78. E két cél csak akkor érhető el, ha a tízéves határidő kezdő és befejező időpontját közös-

28 – A 24. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben hozott ítélet 18. pontjában, a 24. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben hozott ítélet 14. pontjában és a 24. lábjegyzetben hivatkozott González Sánchez-ügyben hozott ítélet 27. pontjában a Bíróság helyesen mutatott rá arra, hogy a fogyasztókat érintő némely irányelv e tekintetben kifejezetten előírja, hogy a tagállamok a fogyasztók védelme céljából az irányelvben szabályozott területen szigorúbb intézkedéseket fogadhatnak el, vagy tarthatnak fenn, és ezáltal a fogyasztók védelmének magasabb szintjét valósíthatják meg. Lásd a szervezett utazási formákról szóló, 1990. június 13-i 90/314/EGK tanácsi irányelv (HL L 158., 59. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 10. kötet, 132. o.) 8. cikkét, a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.) 8. cikkét, a távollevők között kötött szerződések esetén a fogyasztók védelméről szóló, 1997. május 20-i 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 144., 19. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 3. kötet, 319. o.) 14. cikkét, a fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól szóló, 1999. május 25-i 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 171., 12. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 4. kötet, 223. o.) 8. cikkének (2) bekezdését.

29 – Lásd Schaub, R., „Abschied vom nationalen Produkthaftungsrecht? Anspruch und Wirklichkeit der EG-Produkthaftung", *ZEuP* 2003., 562. o., 570. o.; Schroeter, U., „Zur historischen Auslegung sekundären Gemeinschaftsrechts und deren Grenzen am Beispiel der Produkthaftungsrichtlinie", *ELR* 2006., 296., 297. o.; Whittaker, S., „Form and Substance in the Harmonisation of Product Liability in Europe", *ZEuP* 2007., 858., 866. o.; Bacache, M., „La loi n° 98-389 du 19 mai 1998, 10 ans après", *Resp. civ. et assur.* 2008., 7. tanulmány, 2. pont.

30 – A 85/374 irányelv hetedik preambulumbekezdése értelmében a kockázatnak a károsult és a gyártó közötti méltányos megosztása érdekében a gyártó mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja bizonyos mentesítő körülmények fennállását.

31 – Alapvető jelentőségű ítéletnek tekintendő a 24. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben és Bizottság kontra Görögország ügyben hozott ítélet. Ezen ítéletekben az irányelvvel ellentétesnek minősítették: a kár fogalmának kiterjesztését a 9. cikk (1) bekezdésének b) pontjában szabályozott 500 eurós értékhatár figyelmen kívül hagyása révén (a Bizottság kontra Franciaország ügyben hozott ítélet 26. és azt követő pontjai és a Bizottság kontra Görögország ügyben hozott ítélet 34. pontja), a gyártó fogyasztóval szembeni felelősségének a szállítóra történő korlátlan alkalmazását (a Bizottság kontra Franciaország ügyben hozott ítélet 36. és azt követő pontjai), a 7. cikk d) és e) pontja szerinti kimentési okok alkalmazása feltételeinek kibővítését (a Bizottság kontra Franciaország ügyben hozott ítélet 42. és azt követő pontjai). A későbbi ítélkezési gyakorlatban az irányelvvel ellentétesnek minősítették: azt a törvényi szabályozást, amely alapján a szállító köteles felelni a fogyasztóval szemben a gyártó felelősségéért (a 24. lábjegyzetben hivatkozott Skov és Bilka ügyben hozott ítélet; megerősítette a C-327/05. sz., Bizottság kontra Dánia ügyben 2007. július 5-én hozott ítélet [EBHT 2007., I-93. o.]) és a szállító 3. cikk (3) bekezdése szerinti kimentési lehetőségének azokra az esetekre történő korlátozását, amelyekben a gyártó ismeretlen marad (a C-177/04. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 2006. március 14-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-2461. o.]).

32 – Lásd e tekintetben a jelen indítvány 47. és azt követő pontjait.

ségi szinten egységesen alkalmazzák. E körülményre tekintettel a 85/374 irányelv 11. cikke az elévülés idejét objektíven megállapítható kritériumok útján határozza meg: az elévülési időt a termék gyártó általi forgalomba hozatalának időpontjától kell számítani, és 10 évig tart. Azt elkerülendő, hogy a tagállamoknak az elévülés felfüggesztésére vagy megszakítására vonatkozó rendelkezései a tízéves határidőt nemzeti szinten eltérően szabályozzák, az irányelv alkotója a 11. cikk szerinti elévülés megszakadásának okait ezenfelül úgy szabályozta kimerítően, hogy az elévülést csak a gyártó ellen indított bírósági eljárás szakíthatja meg. A nem a gyártó elleni keresetindítás ennélfogva nem szakítja meg a tízéves elévülési időt. [33]

79. Rendszertani szempontból az elévülés megszakadására okot adó eseményeknek a 85/374 irányelv 11. cikkében foglalt kimerítő szabályozása rendkívül világos jel arra nézve, hogy az irányelvből eredő és a 11. cikk alapján elévült igény keresettel a továbbiakban nem érvényesíthető egy valamely szállítóval szemben már folyamatban lévő eljárás keretében történő – a nemzeti eljárási jog szerint érvényes – perbe vonás útján sem. Ha egy károsult, akinek a gyártóval szembeni igénye már elévült, e gyártót alperesként bevonhatná abba az eljárásba, amelyben ugyanezt az igényt egy szállítóval szemben érvényesítette, azzal végeredményben az elévülés megszakadásának új okát alkotnánk meg. Ebben az esetben ugyanis az eljárás megindítása egy tévesen gyártónak vélt vállalkozás ellen az elévülést *de facto* a gyártóhoz való viszony tekintetében is megszakíthatná. Ezzel a gyártó felelősségének 11. cikkben foglalt felső időbeli korlátját felülről törnénk át, ami e területnek a 85/374 irányelv által kitűzött teljes körű harmonizációjára tekintettel kizárt.

80. Mindezek alapján arra az eredményre jutottam, hogy a 85/374 irányelvvel nem egyeztethető össze az olyan nemzeti szabályozás, amely alapján a károsult a 85/374 irányelv 11. cikke szerinti elévülési idő elteltével a felelősség alól ezen irányelvnek megfelelően mentesült gyártót – az alperes perből való elbocsátása és helyette egy másik alperes megidézése útján – alperesként bevonhatja abba az eljárásba, amelyben az irányelvből eredő igényt tévedésből, de határidőn belül egy másik vállalkozással szemben érvényesítette.

33 – Geelhoed főtanácsnok a 3. lábjegyzetben hivatkozott O'Byrne-ügyben ismertetett indítványának 58. pontjában helyesen mutatott rá arra, hogy amennyiben a károsult tévedésből olyan személy ellen indított eljárást, aki a 3. cikk értelmében nem minősül gyártónak, a tízéves elévülési idő nem szakad meg. Szintén lásd Taschner, H. C./Frietsch, E., 17. lábjegyzetben hivatkozott művének az irányelv 11. cikkéhez kapcsolódó 8. pontját, amelyben utal arra, hogy, ha az eljárás folyamán kiderül, hogy a bírósági eljárást nem a megfelelő személy ellen indították, a valódi felelőssel szembeni igény elévül. Szintén ilyen értelemben Kullmann, H. J., a 19. lábjegyzetben hivatkozott művének 152. oldalán.

3. A House of Lords előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésében foglalt előfeltételezések elemzése és azoknak a 85/374 irányelv alkalmazására gyakorolt következményei

a) A 85/374 irányelv 11. cikke szerinti elévülés és az alperes perből való elbocsátása és helyette egy másik alperes megidézése ezen elévülési idő lejártát megelőzően

81. Amint már ismertettem, az APSA előadja, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapjául szolgáló feltevések tárgyában, amelyek szerint az APMSD nem minősül a 85/374 irányelv 3. cikke értelmében vett gyártónak, és az APSA-t első alkalommal csak a tízéves elévülési idő lejártát követően fogták perbe, az alapeljárásban még nem született döntés. Ezenfelül a Bizottság egyértelműen azon álláspont felé hajlik, hogy az APMSD-t a 3. cikk (3) bekezdésének megfelelően gyártónak kell tekinteni, kezdeményezve ezzel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés e körülményre tekintettel történő átfogalmazását.

i. A 85/374 irányelv 11. cikke szerinti elévülési idő az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló helyzetben

83. A 85/374 irányelv 11. cikkének megfelelően a károsultnak az ezen irányelvből eredő igénye elévül attól az időponttól számított 10 év elteltével, amikor a gyártó a kárt okozó terméket forgalomba hozta.

82. Mivel a Bíróság megadhat a kérdéseket előterjesztő bíróság számára minden olyan hasznos iránymutatást, amely e bíróság számára megkönnyíti az alapügy megoldását, a House of Lords két alapfeltevését aprólékosabb vizsgálat alá vonom, minek során tisztázom, hogy a 85/374 irányelv 11. cikke szerinti elévülési időt az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló helyzetben rendszerint miként kell meghatározni, és miként kell a az alperes perből való elbocsátását és helyette a gyártó megidézését az irányelv fényében értékelni, ha az alperes perből való elbocsátása és helyette egy másik alperes megidézése iránti kérelmet az elévülési idő lejárta előtt terjesztették elő. Majd taglalom, hogy az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló helyzetben milyen következményekkel járna, ha egy szállítót – mint az APMSD-t – a 85/374 irányelv 3. cikke szerinti értelemben vett gyártónak minősítenének.

84. Az azon időpont pontos meghatározására vonatkozó kérdést, amikor a terméket forgalomba hozták, a High Court of Justice előzetes döntéshozatal iránti első kérelmével már a Bíróság elé terjesztették, és az O'Byrne-ügyben hozott ítéletben egyértelműen megválaszolták.

85. A Bíróság helyesen ismerte fel, hogy egy terméket akkor hoznak forgalomba, amikor kikerül a gyártó által végzett gyártási folyamatból, és forgalmazási folyamatba kerül,

amelynek során a vásárlóközönség számára felhasználás vagy fogyasztás céljára kínálják. [34] E tekintetben a terméknek formálisan az értékesítési lánchoz tartozó leányvállalat részére történő átadása nem minősíthető a termék forgalomba hozatalaként, ha ezen átadás egy tisztán csoporton belüli ügyletet képvisel, anélkül hogy a gyártó ezáltal elveszítené a termék felett gyakorolt ellenőrzést. [35]

86. Ha a nemzeti bíróságok az alapeljárásban végül megerősítenék, hogy az APSA és az APMSD olyan szorosan kötődnek egymáshoz, hogy az APMSD az érintett oltóanyaggal kapcsolatos magatartását nem határozhatta meg önálló módon, akkor az APMSD-nek szállított oltóanyagot csak abban az időpontban hozhatták forgalomba, amikor ez utóbbi azt egy harmadik személyre átruházta.

87. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből ezzel összefüggésben kitűnik, hogy azt az időpontot, amikor az APSA az oltóanyagot elküldte az APMSD-nek, az alapeljárásban rendkívül pontosan meghatározták. Az oltóanyagot 1992. szeptember 18-án küldték el, és az 1992. szeptember 22-én érkezett meg az APMSD-hez. Annak a pontos időpontja ellenben, hogy az APMSD mikor adta el az oltóanyagot az egészségügyi minisztériumnak, nem megállapított. A kérdést előterjesztő bíróság tájékoztatása szerint erre az eladásra „valószínűsíthetően 1992 szeptemberének végén vagy 1992 októberének elején" került sor. Az ellenérdekű felet végül 1992. november 3-án oltották be az oltóanyaggal.

88. 2002. október 16-án az ellenérdekű fél bírósági eljárást indított az APSA ellen a 85/374 irányelvből eredő igénye érvényesítése iránt.

89. Ha az APSA-val szemben érvényesített igény elévülési ideje csak az oltóanyag egészségügyi minisztériumnak történő átadásával kezdődött, akkor az elévülési idő kezdőpontjának meghatározása érdekében ki kell deríteni azt a pontos időpontot, amikor az APMSD az oltóanyagot eladta az egészségügyi minisztériumnak. Figyelmen kívül hagyva azt a kérdést, hogy e feltételezés körében az APSA-val szemben érvényesített igény elévülési ideje nem szakadt-e már meg idejében az APMSD ellen történő keresetindítással, [36] az APSA ellen 2002. október 16-án indított bírósági eljárást mindenképpen a tízéves határidő lejárta előtt indították, ha az oltóanyagot csak az egészségügyi minisztériumnak történő 1992. október 16-i eladással vagy később hozták forgalomba. [37]

34 – A 3. lábjegyzetben hivatkozott O'Byrne-ügyben hozott ítélet 32. pontja.

35 – Lásd a jelen indítvány 39. és azt követő pontjait.

36 – Lásd a jelen indítvány 109. és azt követő pontjait.

37 – Jóllehet a 85/374 irányelv nem határozza meg kifejezetten a határidő számításának módszerét, – a célzott teljes körű harmonizáció fényében – a határidő-számítást is egységesen kell elvégezni közösségi szinten. Ennek során az ezen irányelv által kitűzött cél fényében célszerűnek tűnik a több közösségi jogi aktus alapjául szolgáló azon számítási módszer átvétele, amelynek esetében a határidő megkezdésére okot adó esemény bekövetkeztének napját a *dies a quo non computatur in termino* alapelvnek megfelelően nem számítják be (lásd a Bíróság eljárási szabályzatának 80. és azt követő cikkeit). Ez különösen azt biztosítja, hogy a fogyasztó a rendelkezésére álló határidőt teljesen kihasználhassa (lásd a 152/85. sz. Misset-ügyben 1987. január 15-én hozott – a Bíróság eljárási szabályzatának 80. és azt követő cikkeihez fűződő – ítéletet [EBHT 1987., 223. o.]). A 85/374 irányelv 11. cikke szerinti határidő ennélfogva főszabály szerint azon nap elteltével jár le, amely a tizedik évben ugyanazt a számot viseli, mint a termék forgalomba hozatalának napja.

90. Még ha már nem is lenne kideríthető annak a határidő megkezdésére okot adó eseménynek a pontos időpontja, hogy az oltóanyagot mikor adták el az egészségügyi minisztériumnak, hanem csak az 1992. szeptember 22. – az oltóanyag APMSD-hez érkezése – és az 1992. november 3. – az ellenérdekű fél beoltása – közötti időszakot lehetne alapul venni, az APSA ellen 2002. október 16-án indított bírósági eljárás révén az elévülési idő akkor is mindenképpen még idejében megszakadt volna. Amennyiben az APSA az elévülési kifogásra hivatkozna, úgy az oltóanyag forgalomba hozatalának időpontját is igazolnia kellene. [38] Ha az APSA ezen időpontot gyártóként csak egy olyan időszakra tudná szűkíteni, amely a keresetindítást több mint tíz évvel megelőzően kezdődik, de annak időpontját kevesebb mint tíz évvel megelőzően zárul, az APSA gyártóként nem csak a bizonyítási terhet, hanem az elévülési idő pontos kezdőpontjának meghatározása tekintetében a bizonyítás kockázatát is viselné. [39] A forgalomba hozatal időpontjának pontos meghatározása hiányában a 2002. október 16-án indított bírósági eljárást egy ilyen feltételezés körében is idejében indították volna az ASPA ellen, és az az elévülés megszakadását idézte volna elő.

ii. Az alperes perből való elbocsátása és helyette a gyártó megidézésének lehetősége a 85/374 irányelv 11. cikke szerinti elévülési idő lejártát megelőzően

91. A 85/374 irányelv nem rendelkezik az abban az esetben követendő eljárási rendről, amikor egy károsult az irányelvből eredő igényét egy gyártóval szemben kívánja érvényesíteni. Ha a nemzeti eljárási jog biztosítja annak lehetőségét, hogy az alperest egy már folyamatban lévő eljárás keretében a perből elbocsássák, és helyette egy másik alperest idézzenek meg, és így a károsult a keresettel érvényesített igényét a perbe vont alperessel szemben érvényesítse, egy ilyen perbe vonást főszabály szerint a gyártó elleni keresetindítás elfogadható formájának kell tekinteni.

92. Ennélfogva, amíg a 85/374 irányelv 11. cikke szerinti elévülési idő nem telt el, a gyártó – a nemzeti eljárási jog szerint érvényes – perbe vonás keretében alperesként bevonható abba az eljárásba, amelyben a termékfelelősséggel kapcsolatos kártérítési igényeket tévedésből egy másik vállalkozással szemben érvényesítették.

38 – Lásd Taschner, H. C./Frietsch, E. 17. lábjegyzetben hivatkozott művének az irányelv 11. cikkéhez kapcsolódó 4. pontját; Dommering-van Rongen, L. 13. lábjegyzetben hivatkozott művének 173. oldalát.

39 – Lásd Schmidt-Salzer, J., *Kommentar EG-Richtlinie Produkthaftung*, 1. kötet, Heidelberg, 1986., 11. cikk, 14. pont; Borghetti, J.-S., 15. lábjegyzetben hivatkozott művének 512. pontja és 492. oldala, különösen a 271. lábjegyzet; Graf von Westphalen, F., 13. lábjegyzetben hivatkozott műve 79. §-ának 17. pontja.

93. Ugyanez vonatkozik arra az esetre, ha a károsult a 85/374 irányelv 11. cikke szerinti elévülési időt a gyártó elleni külön kereset indításával megszakította. Mivel az elévülés e megszakításának hatálya túlmutat a konkrét eljáráson, összeegyeztethető lenne a 85/374 irányelvvel, ha a gyártó az első eljáráshoz kapcsolódóan a nemzeti jog szerint érvényes perbe vonás útján alperesként bevonható lenne abba az eljárásba, amelyben ugyanazon igényt tévedésből egy másik vállalkozással szemben érvényesítették.

b) Egy szállító 85/374 irányelv 3. cikke értelmében vett gyártóként minősítésének következményei

94. A felek nyilatkozataiból és az iratokban foglalt információkból kitűnik, hogy a nemzeti bíróságok az alapeljárásban még nem foglaltak állást az APMSD-nek a 85/374 irányelv 3. cikke értelmében vett gyártóként minősítéséről. A következőkben e körülményre tekintettel egy szállító – mint az APMSD – az irányelv 3. cikke (1) bekezdésének első fordulata, illetve (3) bekezdése értelmében vett gyártóként minősítésének a feltételeivel és következményeivel foglalkozom.

i. Egy szállítónak a 85/374 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének első fordulata, illetve (3) bekezdése értelmében vett gyártóként minősítése

95. A gyártó fogalmának a Bíróság által az O'Byrne-ügyben hozott ítélet alapjául vett funkcionális értelmezése szerint egy terméket forgalmazó jogalany a gyártó 85/374 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének első fordulata értelmében vett *stricto sensu* fogalmának körébe tartozik, ha a gyártó és a szállító olyan szorosan kötődnek egymáshoz, hogy a gyártó a termék szállítónak történő átadását követően *de facto* megőrzi az átadott termék fellett gyakorolt ellenőrzést. [40] Ha a nemzeti bíróságok az alapeljárásban végső soron egy ilyen szoros kapcsolat fennállását állapítanák meg, az APMSD-t az APSA-val együtt a 85/374 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének első fordulata szerinti értelemben vett gyártónak kellene tekinteni.

96. Ezenfelül a 85/374 irányelv 3. cikke (3) bekezdésének megfelelően a termék minden szállítója gyártónak tekintendő, ha a termék gyártója nem állapítható meg, és a szállító a károsultat nem tájékoztatja ésszerű időn belül a gyártónak vagy annak a személyéről, aki a terméket szállította neki.

97. Egy szállítónak a 85/374 irányelv 3. cikkének (3) bekezdése értelmében vett gyártóként minősítése ennélfogva olyan esetekben jön számításba, amelyekben a károsult nem tudta megállapítani az irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett

40 – Lásd a jelen indítvány 39. és azt követő pontjait.

gyártó személyét. Mindazonáltal e rendelkezés egyértelmű megszövegezésére tekintettel az, hogy a gyártó személye a károsult előtt nem ismert, önmagában nem elegendő. A károsultnak ezenfelül bizonyítékot kell szolgáltatnia arra vonatkozóan, hogy a gyártó személyét nem tudta megállapítani. [41] Az irányelv nem foglalkozik azzal, hogy a gyártó milyen okból ismeretlen a károsult előtt, így a nemzeti bíróságok feladata annak megítélése, hogy a termék gyártója az eset konkrét körülményeire tekintettel megállapítható volt-e, vagy sem. [42]

98. A 85/374 irányelv 3. cikke (3) bekezdésének alkalmazása feltételezi továbbá, hogy a szállító nem tájékoztatta a károsultat ésszerű időn belül a gyártó személyéről. Jóllehet az irányelv nem tartalmaz további iránymutatást a szállító által figyelembe veendő tájékoztatási határidő számítására nézve, abból kell kiindulni, hogy ez akkor kezdődik, amikor a károsult az irányelvből eredő igényét a szállítóval szemben érvényesíti. Azt elkerülendő, hogy egy szállító a gyártó személyéről adandó tájékoztatás elodázásával a károsult számára megnehezítse a gyártóval szembeni jogérvényesítést, vagy – a tízéves elévülési idő elteltére tekintettel – éppenséggel teljesen ellehetetlenítse azt, abból kell kiindulni, hogy a gyártó vagy a saját szállítók személyéről adandó tájékoztatás határideje legkésőbb akkor kezdődik, amikor a károsult a szállítóhoz a termékfelelősségi szabályokat alkalmazva formális kártérítés-fizetési felszólítást intézett akár egy felszólító levél, akár egy bírósági eljárás megindítása útján. E tekintetben a határidő csak akkor kezdődik meg, ha a termék vonatkozásában fennálló követelés kellően egyéniesített.

99. Egy szállító a gyártónak minősítését a 85/374 irányelv 3. cikkének (3) bekezdése értelmében csak úgy háríthatja el, ha tájékoztatást ad a gyártó vagy saját szállítói személyéről. Ha a szállító tudomással bír a gyártó vagy a saját szállítók személyéről, annak közlése, hogy önmaga nem gyártó, nem elegendő a felelősség alóli mentesüléshez. A szállító sokkal inkább köteles a károsult erre vonatkozó felszólítása nélkül is ésszerű időn belül minden szükséges tájékoztatást megadni. [43]

41 – Lásd Dommering-van Rongen, L., 13. lábjegyzetben hivatkozott művének 92. és azt követő oldalait.

42 – Rendszerint ez a helyzet a jelöletlen vagy a csomagoláson, illetve a használati utasításban kísérő információkat nem tartalmazó termékek esetében; lásd Taschner, H. C./Frietsch, E., 17. lábjegyzetben hivatkozott művének az irányelv 3. cikkéhez kapcsolódó 24. pontját.

43 – Lásd Taschner, H. C./Frietsch, E., 17. lábjegyzetben hivatkozott művének az irányelv 3. cikkéhez kapcsolódó 28. pontját; Dommering-van Rongen, L., 41. lábjegyzetben hivatkozott művének 93. oldalát. E körülmények között problémát vetnek fel a nemzeti átültető rendelkezések, amelyek a gyártó vagy a saját szállító személyéről adandó tájékoztatást felszólításhoz kötik, így például a termékfelelősségről szóló német törvény (Produkthaftungsgesetz) 4. §-ának (3) bekezdése (a tájékoztatásra való felszólítástól számított egyhónapos válaszadási határidő); a fogyasztóvédelemre vonatkozó 1987. évi angol törvény (Consumer Protection Act 1987) 2. szakaszának (3) bekezdése (a tájékoztatásra való felszólítástól számított ésszerű válaszadási határidő); a hibás termékekért való felelősségről szóló 1991. évi ír törvény (Liability For Defective Products Act 1991) 2. szakaszának (3) bekezdése (a tájékoztatásra való felszólítástól számított ésszerű válaszadási határidő). Lásd Hodges, C., „Product liability of suppliers: the notification trap”, *ELRev* 2002., 27(6), 758., 764. o.

ii. Egy szállító 85/374 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének első fordulata, illetve (3) bekezdése értelmében vett gyártóként minősítésének következményei

100. Ha a nemzeti bíróságok az alapeljárásban végül arra az eredményre jutnának, hogy az APMSD-t a 85/374 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének első fordulata vagy 3. cikkének (3) bekezdése értelmében vett gyártónak kell tekinteni, ezen irányelv rendelkezéseinek megfelelően gyártóként az APMSD felelne az oltóanyag hibája által okozott kárért.

101. Tekintettel arra a tényre, hogy a károsult az alapeljárásban a termékfelelősséggel kapcsolatos igénye iránt már 2000. november 2-án keresetet indított az APMSD-vel szemben, és a kereset jogalapjait 2001. augusztus 1-jén benyújtotta, a 85/374 irányelv 11. cikke szerinti elévülési idő az APMSD-hez való viszony tekintetében idejében megszakadt.

102. Ezenfelül az APMSD gyártónak minősítése az APSA elleni járulékos keresetindítást nem zárja ki. Arra az esetre, ha az irányelvből eredő igényt több gyártóval szemben érvényesítik, az irányelv 5. cikke kifejezetten e gyártók egyetemleges felelősségét írja elő a károsulttal szemben a vonatkozó nemzeti jogszabályok gyártók egymás közötti igényérvényesítésére vonatkozó rendelkezéseinek sérelme nélkül.

103. E tekintetben mindazonáltal figyelemmel kell lenni arra, hogy a 85/374 irányelv 3. cikke szerinti értelemben vett gyártók egyike elleni keresetindítás az ezen irányelv 11. cikke szerinti elévülést főszabály szerint csak a perbe fogott gyártóhoz való viszonyban szakítja meg. Mindazonáltal ezen elévülési jogi összefüggésben sem szabad átsiklani a gyártó 85/374 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének első fordulata szerinti fogalma funkcionális értelmezésének következményei felett. [44]

104. Jóllehet az irányelv rendszere szerint a gyártási folyamatban részt vevő valamennyi gyártó egyetemlegesen felel a fogyasztóval szemben, ha a végtermék hibás volt, a 85/374 irányelv 11. cikke szerinti elévülési időt főszabály szerint valamennyi érintett gyártó tekintetében külön kell meghatározni.

105. Írásbeli észrevételében a Bizottság eltérő értékelést javasol, amely szerint a 85/374 irányelv 3. cikkének (3) bekezdése értelmében gyártónak minősítendő szállító elleni keresetindítás a 11. cikk szerinti elévülést a 3. cikk (1) bekezdésének első fordulata értelmében vett gyártóhoz való viszonylatban megszakíthatná. Egy ilyen értelmezés mindazonáltal végső soron ahhoz vezetne, hogy a 3. cikk szerinti gyártó elleni keresetindítás a tízéves elévülési időt a 3. cikk szerinti minden más gyártóval szemben is megszakítaná. Ez

44 – Lásd a jelen indítvány 109. és azt követő pontjait.

a megközelítés ellentétes a 85/374 irányelv céljaival, tévesen értelmezi a Bíróság ítélkezési gyakorlatát, és azt a Bizottság a tárgyaláson feltett kérdésre viszonylagossá tette.

106. Elsőként utalni kell arra, hogy a Bíróság az O'Byrne-ügyben hozott ítéletben az elévülési idő megkezdésére okot adó forgalomba hozatal értelmezéséhez a gyártási folyamatot vette alapul, amelyet egy konkrét gyártó egy sajátos termék vonatkozásában végez. E körülmények között a résztermékét egy további rész- vagy végtermékgyártóra átruházó résztermékgyártó vagy résztermékgyártónak minősítendő szállító ezt rendszerint forgalomba hozza, tehát az irányelv 11. cikke szerinti elévülési ideje ettől az időponttól kezdődik.[45] Ha több gyártó vagy gyártónak minősítendő szállító egy értékesítési lánc részét képezi, az elévülési idő kezdőpontját valamennyi gyártó tekintetében külön kell meghatározni. Ha egy gyártó vagy egy gyártónak minősítendő szállító ellen indított bírósági eljárás az elévülést minden más érdekelt gyártóhoz és gyártónak minősítendő szállítóhoz való viszony tekintetében megszakítaná, mégpedig attól függetlenül, hogy ezeket bevonják-e valaha is az eljárásba, vagy arról egyáltalán tudomást szereznek-e, az csak nehezen lenne összeegyeztethető a konkretizált egyediesítés O'Byrne-ügyben hozott ítéletben alkalmazott felfogásával.

45 – Lásd e tekintetben Graf von Westphalen, F., 13. lábjegyzetben hivatkozott műve 79. §-ának 18. pontját; Kullmann, H. J., 19. lábjegyzetben hivatkozott művének 151. oldalát; Wuyts, D., 17. lábjegyzetben hivatkozott művének 41. pontját; Dommering-van Rongen, L., 13. lábjegyzetben hivatkozott művének 173. és azt követő oldalát; van Empel, M./Ritsema, H. A., 17. lábjegyzetben hivatkozott művének 83. oldalát.

107. Ezenfelül emlékeztetni kell arra, hogy a 85/374 irányelv 11. cikke szerinti tízéves elévülési idő alapvetően arra irányul, hogy a gyártóknak objektív felelősségük megszűnését eredményező állandó határidőt garantáljon.[46] A felelősség ezen időbeli korlátozásának bizonyítástechnikai megfontolások is az alapjául szolgálnak, a végtermék, illetve a résztermék előállítójának a 7. cikk e) pontjában (fejlesztéskockázat) és f) pontjában (hibától mentes résztermék) szabályozott kimentési okai ugyanis bizonyítást igényelnek, amely a termék forgalomba hozatalának időpontjában fennálló állapotát érinti. Mivel a gyártó nem csak a bizonyítási terhet, hanem a bizonyítás kockázatát is viseli, miközben a mentesség bizonyítása az idő múlásával egyre nehezebbé válik, a 85/374 irányelv által létrehozott érdekegyensúllyal ellentétes lenne, ha a tízéves elévülési idő egy gyártó vagy gyártónak minősítendő szállító elleni keresetindítás folytán egy értékesítési lánchoz tartozó minden más gyártó tekintetében azok tudomása nélkül megszakadhatna, kiváltképp hogy az ilyen eljárások különösen hosszadalmasak lehetnek.

108. Véleményem szerint egy szállító elleni, határidőn belüli keresetindítás következésképpen akkor sem szakíthatja meg az elévülést az irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerinti gyártóhoz való viszony tekintetében, ha a szállítót a nemzeti bíróságok álláspontja szerint az irányelv 3. cikkének (3) bekezdése értelmében vett gyártónak kellene tekinteni.

46 – Lásd e tekintetben a jelen indítvány 47. és azt követő pontjait.

109. Ha ellenben a nemzeti bíróságok az alapeljárásban arra az eredményre jutnának, hogy egy szállítót – mint az APMSD-t – az APSA által végzett gyártási folyamat résztvevőjeként ez utóbbival közösen a 85/374 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének első fordulata szerinti gyártónak kell minősíteni, akkor az APMSD elleni, határidőn belüli keresetindítás kiválóan alkalmas lenne az elévülésnek az APSA viszonylatában történő megszakítására.

110. E feltételezés körében az a körülmény mérvadó, hogy a gyártó által végzett gyártási folyamathoz kellően szorosan kötődő szállító az előbbivel közösen az irányelv 3. cikke (1) bekezdésének első fordulata szerinti gyártónak minősítendő. Mivel a gyártó fogalmának funkcionális értelmezése fényében mindkét jogalanyt a 3. cikk (1) bekezdésének első fordulata szerinti gyártóként kell értékelni, az elévülési időnek is azonosnak kell lennie kettőjük esetében.

111. E körülményekre tekintettel a Bíróság az O'Byrne-ügyben hozott ítéletben a fogyasztók és a gyártók érdekeinek gondos mérlegelését követően a 85/374 irányelv 11. cikke szerinti tízéves elévülési idő kezdőpontját a *stricto sensu* gyártók és a gyártási folyamatban részes szállítók tekintetében szinkronizálta azáltal, hogy azt az időpontot vette alapul, amikor e szállító a terméket forgalomba hozza. Az érdekek egyenlő mérlegelésére tekintettel ezen elévülési idő lejártát is egységesen kell kialakítani.

112. Mivel az irányelv 11. cikke szerinti elévülési időt csak egy bírósági eljárás megindítása szakítja meg, a közösen a 3. cikk (1) bekezdésének első fordulata szerinti gyártónak minősítendő gyártó és szállító elévülési idejének egységes kialakítása azt feltételezi, hogy a szállító elleni bírósági eljárás megindítása a tízéves elévülési időt nem csak e szállító viszonylatában szakítja meg, hanem annak a gyártónak a viszonylatában is, amelynek gyártási folyamatához a szállító kötődik.

113. Mindezek alapján arra az eredményre jutottam, hogy valamely termék szállítójának e termék gyártójaként – a nemzeti bíróságok által megítélendő – minősítése arra vezet, hogy e szállító az irányelv 1. cikkének megfelelően felel a termék hibája által okozott kárért függetlenül attól, hogy a 3. cikk (1) bekezdése vagy a 3. cikk (3) bekezdése szerinti gyártónak minősítik-e. Valamely szállítónak az irányelv 3. cikke (1) bekezdésének első fordulata értelmében vett gyártóként minősítése ezenfelül azzal a következménnyel jár, hogy annak a gyártónak a tízéves elévülési ideje, amelynek gyártási folyamatához a szállító kötődik, csak akkor kezdődik, amikor a szállító a terméket forgalomba hozza. Ugyanakkor az e szállító ellen indított bírósági eljárás e feltételezés

körében az ahhoz a gyártóhoz való viszony tekintetében is megszakítja az irányelv 11. cikke szerinti elévülést, amelynek gyártási folyamatához a szállító kötődik.

tésének időpontjában az irányelv 11. cikke szerinti elévülési idő letelte okán még nem mentesült a felelősség alól.

4. Összegzés

114. Fenti megfontolásaim fényében arra az eredményre jutottam, hogy a nemzeti eljárási jog szerint érvényes perbe vonást, amelynek révén valamely gyártót alperesként a 85/374 irányelvből eredő igény érvényesítésének tárgyában folyamatban lévő eljárásba vonnak, az e gyártó elleni keresetindítás ezen irányelvvel összeegyeztethető formájának kell tekinteni, feltéve hogy ez utóbbi az alperes perből való elbocsátása és helyette egy másik alperes megidézése iránti kérelem előterjesz-

115. Ha a nemzeti bíróságok továbbá az alapeljárásban arra az eredményre jutnának, hogy az APMSD-t az irányelv 3. cikke (1) bekezdésének első fordulata vagy (3) bekezdése szerinti gyártónak kell tekinteni, akkor a 85/374 irányelv 1. cikkének megfelelően az APMSD is felelne a termék hibája által okozott kárért. Az APMSD-nek a 3. cikk (1) bekezdésének első fordulata értelmében vett gyártóként minősítése egyúttal azzal a következménnyel járna, hogy az APSA gyártási folyamatához kötődő APMSD elleni keresetindítás az irányelv 11. cikke szerinti elévülést az APSA viszonylatában is megszakítaná.

VII – Végkövetkeztetések

116. A fenti megfontolások alapján javaslom, hogy a Bíróság a House of Lords előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésére az alábbi válaszokat adja:

Az olyan nemzeti szabályozás, amely a hibás termékekért való felelősségre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló, 1985. július 25-i 85/374/EGK tanácsi irányelvből eredő igény érvényesítése tárgyában indított

kereset keretében – a fél perből való elbocsátása és helyette egy másik fél megidézése útján – megengedi a perbe fogott szállítónak a gyártóval történő felváltását, összeegyeztethető ezen irányelvvel, feltéve hogy a gyártó az alperes perből való elbocsátása és helyette egy másik alperes megidézése iránti kérelem előterjesztésének időpontjában a 85/374 irányelv 11. cikke szerinti elévülési idő letelte okán még nem mentesült a felelősség alól.

Ha valamely szállítót a 85/374 irányelv 3. cikke értelmében vett gyártónak kell tekinteni, akkor ezen irányelv 1. cikkének megfelelően felel a termék hibája által okozott kárért. A szállítónak a 85/374 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének első fordulata értelmében vett gyártóként minősítése egyúttal azzal a következménnyel jár, hogy az e szállító elleni bírósági eljárás megindítása a 85/374 irányelv 11. cikke szerinti elévülést annak a gyártónak a viszonylatában is megszakítja, amelynek gyártási folyamatához a szállító kötődik.